

Ochrona siedlisk zwierząt w miastach

„Ekspertyzy ornitologiczne i chiropterologiczne oraz nadzór przyrodniczy”

Dorota Łukasik
Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

Efekt wykonania ekspertyzy przyrodniczej

WADY:

- Koszt wykonania.

ZALETY:

- Uzyskanie wiedzy o występowaniu gatunków chronionych na danym obiekcie:
 - W przypadku braku zasiedlenia przez gatunki chronione: brak konieczności uzyskiwania zezwoleń z zakresu ochrony gatunkowej.
- Przeprowadzenie prac w sposób nie powodujący szkody w środowisku.
- Możliwość skorzystania z praktycznego doświadczenia specjalisty.
- Możliwość dostosowania technologii i harmonogramu prac do biologii stwierdzonych gatunków zwierząt (ograniczenie kosztów inwestycji).
- Czas na uzyskanie koniecznych zezwoleń przed przystąpieniem do inwestycji (uniknięcie opóźnień w harmonogramie prac).
- Odpowiedzialność cywilna eksperta wykonującego dokumentację.

Uwarunkowania prawne

Obowiązek sporządzenia ekspertyzy przyrodniczej w przypadku obiektów budowlanych nie został zapisany w przepisach.

Zapisy ustawy Prawo budowlane nakładają jednak na inwestora obowiązek dołączenia pozwoleń, uzgodnień i opinii wymaganych odrębnymi przepisami (art. 30 ust. 2) lub pozwoleń i innych dokumentów wymaganych przepisami szczególnymi (art. 33 ust. 2 pkt 1) – do których zaliczyć należy **zezwolenia GDOŚ i RDOŚ z zakresu ochrony gatunkowej**.

Zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 97 § 1 pkt 4 i art. 100 § 1), organ administracji architektoniczno-budowlanej może zawiesić prowadzone postępowanie do czasu uzyskania przez podmiot ww. zezwoleń z zakresu ochrony gatunkowej.

Kto może wykonywać ekspertyzy?

Przepisy nie precyzują wymagań stawianych osobom i podmiotom wykonującym ekspertyzy przyrodnicze.

- Atutem dobrego wykonawcy jest doświadczenie w wykonywaniu danego typu ekspertyz (w warunkach miejskich).

Posiadanie uprawnień eksperta ornitologa (uzyskanych po pozytywnym złożeniu egzaminu organizowanego przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie) nie gwarantuje posiadania kwalifikacji do wykonania dobrej ekspertyzy przyrodniczej dla inwestycji prowadzonych w warunkach miejskich!

Nie istnieje system oficjalnej certyfikacji ekspertów wykonujących inwentaryzacje przyrodnicze w warunkach miejskich.

Zakres ekspertyzy przyrodniczej

1. Strona tytułowa (informacje o zamawiającym i wykonawcy).
2. Opis kontrolowanych obiektów.
3. Termin wykonania kontroli (**liczba, daty i godziny**) oraz opis użytego sprzętu.
4. Wyniki kontroli: zinwentaryzowane siedliska i gatunki (dla każdego kontrolowanego obiektu + podsumowanie).
5. Opis stwierdzonych gatunków (biologia, stan i trendy populacji, zagrożenia, etc.) oraz wariantów przeprowadzenia prac (np. bez zniszczenia siedlisk, z zabezpieczeniem dostępu do siedlisk po zakończeniu prac, etc. – w zależności od informacji uzyskanych od zlecniodawcy).
6. Ocena konieczności wykonania kompensacji przyrodniczej i jej propozycja.
7. **Wskazanie, jakie zezwolenia należy uzyskać.**
8. Dokumentacja fotograficzna (obiekty, siedlisk, gniazd, gatunków), nagrania – załącznik CD (zdjęcia kolorowe, duża rozdzielczość).

Zakres ekspertyzy przyrodniczej – c.d.

Elementy opcjonalne:

- Wyciąg z przepisów prawnych.
- Literatura przedmiotu.
- Wzór wniosku do GDOŚ i/lub RDOŚ wypełniony w zakresie: listy gatunków, liczby osobników / par, zakazów, na które planuje się uzyskać odstępstwo oraz zagrożeń, które spowoduje wykonywanie wnioskowanych czynności.
- Dane kontaktowe do najbliższych placówek rehabilitacji zwierząt (ptaków, nietoperzy i in.).
- Schematy konstrukcji skrzynek lęgowych dla ptaków i schronień dla nietoperzy.

Problemy związane z ekspertyzami przyrodniczymi

1. Brak umocowania w przepisach.
2. Cena.
3. Brak ekspertów ornitologów i chiropterologów.
4. Niska wartość merytoryczna, błędy.

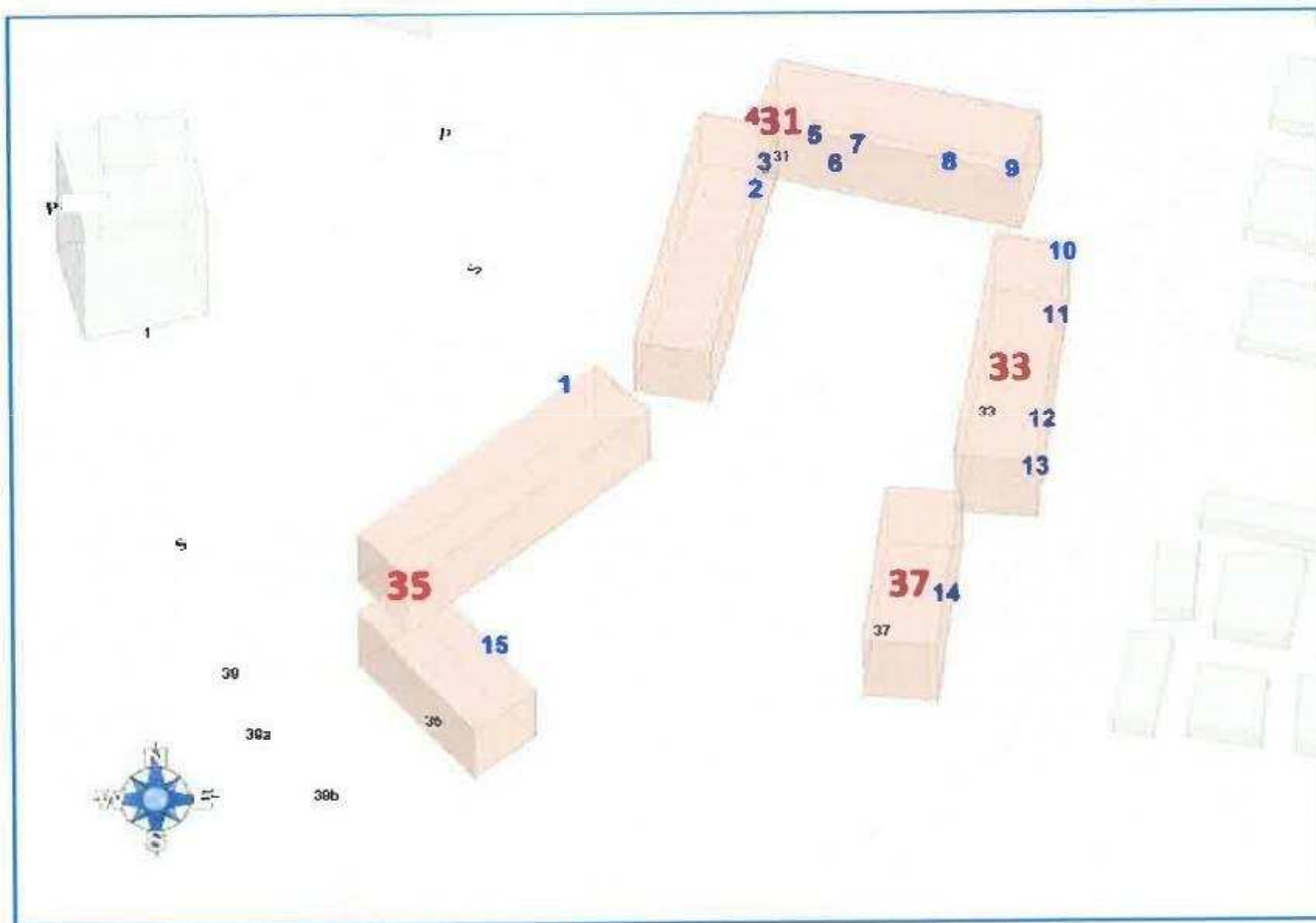
Problemy związane z ekspertyzami przyrodniczymi – c.d.

4. Niska wartość merytoryczna, błędy.

- Brak opisu metodyki przeprowadzonych kontroli.
- Niewłaściwy termin (daty, godziny) wykonania.
- Brak opisu obiektów, siedlisk i gatunków stwierdzonych na poszczególnych obiektach.
- Sumaryczne podawanie wyników, nie zawierające analizy poszczególnych obiektów.
- Niewłaściwe pouczenie zamawiającego odnośnie konieczności uzyskania zezwoleń.
- Brak dokumentacji fotograficznej lub jej zła jakość.

w wyniku oględzin stwierdzono gniazdowanie następujących gatunków:

Jerzyk (*Apus apus*) – łącznie 15 par w następujących lokalizacjach (oprócz lokalizacji nr 3 i 6 reszta gniazd w otworach stropodachowych):

1	1 otwór z NE na SW	9	1 otwór z E na W
2	10 otwór z N na S	10	1 otwór z N na S
3	szczelina między 5 a 6 otworem, z N na S	11	24 otwór z N na S
4	1 otwór z W na E	12	2 otwór z S na N
5	10 otwór z W na E	13	1 otwór z S na N
6	szczelina między I a II p., z prawej strony 5 rzędu balkonów (licząc z E na W)	14	9 otwór z S na N
7	22 otwór z E na W	15	17 otwór z NW na SE
8	5 otwór z E na W		

4. ZALECENIA

Zaleca się następujące działania:

1. **Pozostawienie wszystkich otworów w stropodachach otwartych, bez montażu kratki wentylacyjnych.** Zamiast kratki należy wstawić w łączny przekrój muru i styropianu, odcinki plastikowych lub ceramicznych rurek (o średnicy tożsamej z ze średnicą istniejących otworów) nie wystających krawędziami ponad płaszczyznę otynkowanej elewacji. Faktura wewnętrzna rurek winna być chropowata (np. w wyniku natryśnięcia tynku) tak by jerzyk bez problemu mógł się w nich poruszać. Pozostawienie istniejących otworów dostępnych dla jerzyków w kolejnych sezonach lęgowych **nie pociąga za sobą likwidacji ich siedlisk oraz gniazd**, nie jest więc wymagane wywieszanie dodatkowych budek lęgowych dla jerzyka w ramach kompensacji.
2. Likwidację gniazd oknówek we wnękach balkonowych (na mocy uzyskanego zezwolenia – uchylecia zakazu odnoszącego się do niszczenia gniazd i siedlisk) oraz **zawieszeniu na nadbudówkach dachowych 12 pówek lęgowych** przeznaczonych dla tego gatunku, w ramach działań kompensacyjnych.
3. Ocieplenie i wykonanie elewacji zlikwiduje automatycznie, obecne w szczelinach między płytowych gniazda i siedliska wróbla oraz mazurków. W ramach działań kompensujących utracone siedliska **zaleca się wywieszenie i zamocowanie w przyległych do bloków zadrzewieniach, budek lęgowych typu A w liczbie 10 szt.**

Zalecana w ramach kompensacji liczba budek i pówek lęgowych została wyliczona poprzez powiększenie o 20% rzeczywistej liczby utraconych gniazd/siedlisk. Wskaźnik 20% uwzględnia sezonową fluktuację lęgowości danych gatunków.

w odniesieniu do gniazd oknówek:

- ✓ **uchylenie zakazu niszczenia siedlisk i ostoi (§ 7 pkt. 6 / ust. 1, pkt. 4** - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. Dz. U. nr 237, poz. 1419 / Ustawa o Ochronie Przyrody z 16 kwietnia 2004 r. art. 52) – w kompetencji Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (RDOŚ)
- ✓ **uchylenie zakazu niszczenia gniazd (§ 7 pkt. 7 / ust. 1, pkt. 5 – jw.)** – w kompetencji RDOŚ

w odniesieniu do gniazd i ewentualnych trwających legów wróbla i mazurka:

- ✓ **uchylenie zakazu niszczenia siedlisk i ostoi (§ 7 pkt. 6 / ust. 1, pkt. 4** - Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. Dz. U. nr 237, poz. 1419 / Ustawa o Ochronie Przyrody z 16 kwietnia 2004 r. art. 52) – w kompetencji Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (RDOŚ)
- ✓ **uchylenie zakazu niszczenia gniazd (§ 7 pkt. 7 / ust. 1, pkt. 5 – jw.)** – w kompetencji RDOŚ
- ✓ **uchylenie zakazu niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych (§ 7 pkt. 5 / ust. 1, pkt. 3 – jw.)** – w kompetencji RDOŚ
- ✓ **uchylenie zakazu umyślnego płoszenia i niepokojenia (§ 7 pkt. 14 / ust. 1, pkt. 11 – jw.)** - w kompetencji Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ)

Ustawa o Ochronie Przyrody art.52, ust.1, punkt - / Rozporządzenie M.S., Dz. U. nr 237, poz. 1419 par. 7	zakaz dotyczący czynności	Kto uchyla, dla jakich gatunków ?			
		GDOŚ - na cały kraj		RDOŚ - w obrębie działania	
		ochr. ściśła	ochr. cząstkowa (tu żółka województw lub ścież)	ochr. ściśła	ochr. cząstkowa
1,1a / pkt. 1, 2, 3	zabijania (1/1), okaleczania, chwytania (1a/2), transportu, pozyskiwania, przetrzymywania, a także posiadania żywych zwierząt (3)				
2 / pkt. 4	zbierania, przetrzymywania i posiadania okazów gatunków				
3 / pkt. 5	niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych				
4 / pkt. 6	niszczenia siedlisk i ostoi				
5 / pkt. 7, 8	niszczenia gniazd (7) (...) i innych schronień (8)				
6 / pkt. 9	wybierania, posiadania i przechowywania jaj				
7 / pkt. 10	wyrabiania, posiadania i przechowywania wydmuszek				
8 / pkt. 11	preparowania okazów gatunków				
9 / pkt. 12	zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany i darowizny okazów gatunków				
10 / pkt. 13	wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków				
11 / pkt. 14	umyślnego płoszenia i niepokojenia				
12 / pkt. 15	fotografowania, filmowania i obserwacji, mogących powodować płoszenie lub niepokojenie				
13 / pkt. 16	przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca				
14 / pkt. 17	przemieszczania urodzonych i hodowanych w niewoli do stanowisk naturalnych				

uchyla - ■ nie uchyla - ■

Tabela kompetencji uchylania zakazów odnoszących się do gatunków chronionych

Nadzór przyrodniczy

Zazwyczaj w okresie rozrodu gatunków chronionych.

- Nadzór nad wykonywaniem prac bez szkody dla gatunków chronionych.
- Pomoc wykonawcy w zakresie wiedzy specjalistycznej (np. wskazanie miejsc zawieszenia skrzynek lęgowych i dla nietoperzy).
- Potwierdzenie zakończenia okresu rozrodu przez poszczególne gatunki zwierząt.
- Kontrola realizacji prac zgodnie z warunkami wydanych decyzji derogacyjnych.
- Informowanie organów **ochrony przyrody, nadzoru budowlanego i policji**, o przypadkach naruszania przepisów ochrony przyrody.

Po zakończeniu nadzoru – **SPRAWOZDANIE!**

Sprawozdanie z nadzoru przyrodniczego

1. Strona tytułowa (informacje o zamawiającym i wykonawcy, lokalizacja nadzorowanych obiektów).
2. Terminy wykonania kontroli (**liczba, daty i godziny**).
3. Opis przebiegu prac.
4. Informacja o uwagach i zaleceniach przekazanych wykonawcy w trakcie realizacji prac.
5. Podsumowanie: ocena zgodności realizacji prac z postanowieniami decyzji derogacyjnych (w tym: **informacja o stwierdzonych nieprawidłowościach i podjętych działaniach**).
6. Dokumentacja fotograficzna (obiekty, siedlisk, gniazd, gatunków), nagrania – załącznik CD.
 - w przypadku obowiązku wykonania kompensacji przyrodniczej, dokumentacja powinna w sposób jasny i jednoznaczny przedstawiać prawidłowy pod względem jakości i ilości sposób wykonania kompensacji

Dziękuję za uwagę!